

รูปแบบการเรียนรู้ภาษาบาลีที่เสริมสร้างความสุขในการเรียนรู้ของผู้เริ่มศึกษา

Pali Learning Model for Enhancing Learning Happiness of The Beginners

พระมหาวุฒิพล พรพรหมประทาน¹, ประยูร สุยะใจ² และ วิศาล สายเพชร³

PhramahaWuttipol Pornprompratan¹, Prayoon Suyajai² and Wisan Saipetch³

สาขาวิชาจิตวิทยาชีวิตและความตาย, คณะมนุษยศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Psychology of Life and Death, Faculty of Humanities, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author, Email: ¹wuttipol.p@gmail.com

Retrieved: June 17, 2025; Revised: October 28, 2025; Accepted: October 29, 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ภาษาบาลีที่เสริมสร้างความสุขในการเรียนรู้ของผู้เริ่มศึกษา และ 2) เพื่อทดลองรูปแบบการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงเอกสารและการวิจัยแบบกึ่งทดลอง ศึกษากลุ่มเดียววัดผลก่อน-หลังการทดลอง คัดเลือกกลุ่มทดลองแบบเจาะจง 20 คน เครื่องมือวิจัยมี 3 ประเภท 1) คู่มือการเรียนรู้ P.KLINICS Model 2) แบบวัดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา และ 3) แบบวัดความสุขในการเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบคะแนนก่อน-หลังการทดลอง โดยใช้สถิติอนพารามตริก สถิติทดสอบวิลคอกซัน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย

ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการเรียนรู้ภาษาบาลีที่เสริมสร้างความสุขในการเรียนรู้ของผู้เริ่มศึกษาที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น (P.KLINICS Model) ประกอบด้วย 8 ขั้นตอน ขั้นที่ 1-5 เป็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนี้ 1) Preparation 2) Keyword scanning 3) Learning by questioning model 4) Information searching and processing 5) Notes และขั้นที่ 6-8 เป็นการเรียนรู้ผ่านกลุ่มปิดเฟซบุ๊ก ดังนี้ 6) Integration 7) Coaching และ 8) Summary 2) ผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้ P.KLINICS Model พบว่า ช่วยเพิ่มระดับความสุขใน 3 ด้าน คือ ด้านคุณลักษณะ การเรียนรู้ และสัมพันธภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การวิเคราะห์ผลแบบบันทึกการสะท้อนผลการเรียนรู้ พบว่า ผู้เรียนมีความสุขเพิ่มขึ้นหลังใช้รูปแบบการเรียนรู้ P.KLINICS Model

คำสำคัญ: รูปแบบการเรียนรู้; ภาษาบาลี; ความสุขในการเรียนรู้; ผู้เริ่มศึกษา

Abstract

This purposes of this study were: 1) to develop a Pali language learning model for enhancing learning happiness of the beginners, and 2) to experimentally evaluate the effectiveness of this developed model. The research employed a Mixed-Methods approach, integrating documentary research with a quasi-experimental design using a one-group pre-test-post-test design. A purposive sample of 20 beginner students participated in the experiment. The research instruments comprised three key components: 1) the P.KLINICS Model instructional manual, 2) an assessment of content knowledge and comprehension, and 3) a questionnaire measuring learning happiness. Quantitative data were analysed using descriptive statistics (percentages, means, and standard deviations) and the non-parametric Wilcoxon signed-rank test

for pre-post score comparison. Qualitative data were subjected to content analysis and subsequent inductive reasoning to formulate the conclusions.

The research findings are presented according to the objectives: 1) The developed Pali language learning model, which enhances learning happiness of the beginners (the P.KLINICS Model), consists of eight steps. The initial five steps involve self-learning: 1) Preparation, 2) Keyword scanning, 3) Learning by questioning model, 4) Information searching and processing, and 5) Notes. The subsequent three steps involve learning via a closed Facebook group: 6) Integration, 7) Coaching, and 8) Summary. 2) The experimental application of the P.KLINICS Model demonstrated a statistically significant increase ($p < .01$) in students' happiness levels across three major dimensions: Attributes, Learning, and Relationships. Furthermore, an analysis of the reflective journals qualitatively confirmed that participants reported significantly elevated levels of happiness after engaging with the P.KLINICS Model.

Keywords: Learning Model; Pali Language; Happiness in Learning; The Beginners

บทนำ

การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี เป็นการศึกษาที่เกี่ยวข้องการแปลศัพท์บาลี ตีความพระธรรมวินัยตามไวยากรณ์บาลีเพื่อรักษาความหมายตามพระพุทธพจน์ที่มีในพระไตรปิฎก ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจของการศึกษาของคณะสงฆ์ไทยมีผลต่อความมั่นคงของพระพุทธศาสนา เนื่องจากหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาถูกจารึกไว้เป็นภาษาบาลี เช่น ในคัมภีร์พระไตรปิฎกของนิกายเถรวาท เป็นต้น การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จึงเป็นการป้องกันสัทธรรมปฏิรูป นอกจากนี้ ในกระบวนการศึกษาภาษาบาลีต้องอาศัยความวิริยะอุตสาหะและแรงจูงใจเป็นอย่างมากจึงจะประสบความสำเร็จ จึงอาจกล่าวได้ว่าการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสามารถช่วยพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้สูงขึ้นได้อีกทางหนึ่ง (กรมการศาสนา, 2541) สำนักงานแม่กองบาลีสนามหลวง เป็นหน่วยงานจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย ภายใต้การดูแลของมหาเถรสมาคม และอยู่ในความอุปถัมภ์ของรัฐบาล ทำหน้าที่หลักในการกำหนดตำราเรียนในหลักสูตรเปรียญธรรม 1-2 ถึง ป.ธ.9 และจัดสอบประเมินผลการศึกษาบาลีระดับชาติ โดยมีสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเป็นผู้รับสนองงาน ภายใต้การกำกับดูแลของมหาเถรสมาคม อย่างไรก็ตาม กระบวนการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมของคณะสงฆ์ในปัจจุบัน ได้เผชิญกับปัญหาต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาให้ไปอย่างต่อเนื่อง เช่น ผู้เรียนขาดความสนใจเรียนเนื่องจากการเรียนแผนกอื่นอยู่ด้วย สภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวย การเรียนขาดช่วง ขาดอาจารย์ผู้สอน และอาจารย์ขาดประสบการณ์และความชำนาญในการสอน เป็นต้น (พระมหาสกล วิโรจนกิตติ, 2561) การสอบไม่ผ่าน การขาดแรงจูงใจ การขาดการสนับสนุนทางการศึกษา จึงเป็นสาเหตุให้ปัจจุบันมีพระภิกษุสามเณรผู้ศึกษาภาษาบาลีจำนวนลดน้อยลง เห็นได้จากสถิติจำนวนผู้ขอเข้าสอบความรู้ประโยคบาลีสนามหลวงปี 2564 มียอดรวม 28,394 รูป ลดลงจากปี 2563 ถึง 799 รูป (กองบาลีสนามหลวง, 2564) เมื่อพิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีจากผลการสอบบาลีสนามหลวงทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค พ.ศ. 2563 พบว่า ในการสอบแต่ละประโยคนั้น นักเรียนขาดสอบและสอบตกกันเป็นจำนวนมาก ถึงแม้มหาเถรสมาคมจะมีมติให้มีการสอบซ่อม เฉพาะชั้นประโยค 1-2 ถึงชั้นประโยค ป.ธ.5 แล้วก็ตาม โดยจากบัญชีแสดงการสอบบาลีสนามหลวงปี พ.ศ.2563 พบว่า ในการสอบประโยคบาลีสนามหลวง มียอดรวมส่งสอบทั้งสิ้น 29,193 รูป ขาดสอบถึง 8,247 รูป และจำนวนผู้เข้าสอบจริงที่สอบได้มีเพียง 4,652 รูป คิดเป็นร้อยละ 22.49 เท่านั้น ซึ่งลดลงจากปี 2562 ที่มีผู้สอบได้ 4,989 รูป คิดเป็นร้อยละ 24.78 (มติมหาเถรสมาคม, 2563) จากสถิติดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า การขาดสอบจำนวนมากของผู้เรียน

แสดงถึงความไม่พร้อมและไม่มั่นใจของผู้เรียนในการเข้าสอบวัดความรู้ นอกจากนี้ จำนวนผู้สอบตกจำนวนมาก แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนขาดความรู้ความเข้าใจเนื้อหาวิชาที่จะสอบผ่านในขั้นนั้นๆ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค ในการจัดการศึกษาภาษาบาลี สรุปได้ 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านหลักสูตร คือ เนื้อหาของหลักสูตรมีมากเกินไป ขาดการแก้ไขปรับปรุงให้ทันสมัย เน้นการท่องจำมากกว่าการคิดวิเคราะห์ ทำให้ผู้เรียนเอาไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อชีวิตประจำวันได้น้อย 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน คือ การจัดครูเข้าสอน ขาดระบบและมาตรฐานที่ชัดเจน ขาดแผนการเรียนการสอนที่ชัดเจนและได้มาตรฐานเดียวกัน 3) ด้านสื่อการเรียนการสอน คือ สื่อที่ทันสมัยมีไม่เพียงพอ ที่มีอยู่ขาดคุณภาพไม่สามารถสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนได้เต็มที่ 4) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน มีกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนน้อยเกินไป ขาดกิจกรรมเชื่อมโยงกับสิ่งที่เรียนมา ทำให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์จากการเรียนบาลีน้อยเกินไป 5) ด้านการวัดผลและประเมินผล ผู้เรียนให้ความสนใจต่อการวัดผลน้อยเกินไป ขาดการเตรียมตัวและความกระตือรือร้น (พระมหาธีรสุข ธมฺสาโร, 2554)

เฟซบุ๊ก เป็นสื่อสังคมออนไลน์ที่เริ่มก่อตั้งในปี 2547 และได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่อง (Christina Newberry, 2021) จากสถิติบัญชีผู้ใช้งานเฟซบุ๊กในประเทศไทยเดือนมกราคม ปี2566 พบว่าประเทศไทยมีบัญชีผู้ใช้งานมากที่สุดเป็นอันดับ 8 ของโลก มีบัญชีผู้ใช้งานถึง 48.1 ล้านบัญชี และ เฟซบุ๊กยังจัดเป็นสื่อสังคมออนไลน์ที่ชาวไทยนิยมใช้มากที่สุดเป็นอันดับที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 91 ของผู้ใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ชาวไทย (ไทยพีบีเอส ดิจิทัล มีเดีย, 2023) การนำเฟซบุ๊กมาใช้ในการเรียนการสอนจัดว่าเป็นความพยายามในการดึงความสนใจของผู้เรียนเข้าสู่เนื้อหาการเรียนการสอนที่ได้สร้างขึ้นโดยให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ในเนื้อหาที่สร้างไว้ มีการนำสื่อสังคมออนไลน์ไปใช้ในการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นการเปิดกลุ่มการเรียนรู้ในแต่ละวิชาเพื่อนัดแนะกำหนดชิ้นงาน หรือร่วมกันอภิปรายในประเด็นที่เกี่ยวข้อง แต่การดำเนินการวิจัยโดยการนำเฟซบุ๊กไปสนับสนุนการเรียนการสอนยังมีไม่มากนักในประเทศไทย (อาฟีฟี ลาเต๊ะ, 2561) สำหรับในต่างประเทศ การสื่อสารทางวิชาการผ่านเฟซบุ๊กของนักศึกษามีแนวโน้มในทางเพิ่มขึ้น เช่น การใช้เฟซบุ๊กเป็นช่องทางการสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลเชิงวิชาการในระดับมหาวิทยาลัย เป็นต้น (Gafni, R., 2012) ผลของการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ในการส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ร่วมกันของผู้เรียน ผลการวิจัยพบว่า การใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการเรียนการสอนช่วยเพิ่มปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนกับผู้สอน และยังส่งผลโดยตรงในด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือของผู้เรียน (Bozanta and Mardikyan, 2017)

ทั้งนี้ การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้นทั้งหมด ทำให้ผู้วิจัยเห็นปัญหาของระบบการศึกษาภาษาบาลีตามหลักสูตรสนามหลวงของคณะสงฆ์ไทย และพบว่า ยังไม่ปรากฏงานวิจัยที่ใช้รูปแบบการเรียนภาษาบาลีที่เสริมสร้างความสุขในการเรียนรู้ โดยนำหลักพุทธธรรมและสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊กมาใช้ ผู้วิจัยจึงทำการพัฒนารูปแบบการเรียนภาษาบาลีที่เสริมสร้างความสุขในการเรียนรู้สำหรับผู้เริ่มศึกษาเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว และนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนภาษาบาลีเพื่อสร้างความรู้เข้าใจภาษาบาลีพื้นฐานของบรรพชิตและคฤหัสถ์ผู้สนใจศึกษาควบคู่ไปกับการมีทัศนคติที่ดีต่อการศึกษาภาษาบาลี เพื่อทำหน้าที่รักษาและสืบทอดคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจากรุ่นสู่รุ่นให้เจริญรุ่งเรืองสืบต่อไป

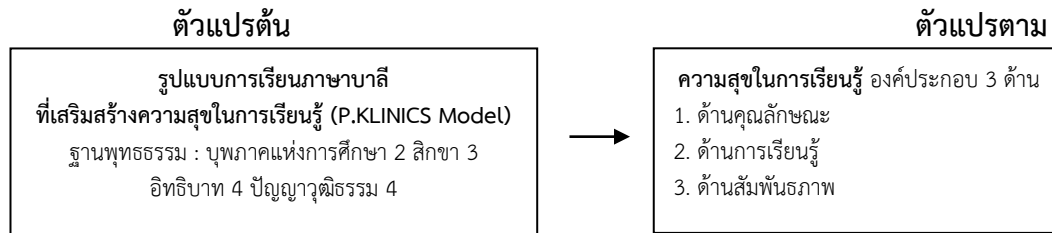
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนภาษาบาลีที่เสริมสร้างความสุขในการเรียนรู้ของผู้เริ่มศึกษาภาษาบาลี
2. เพื่อทดลองรูปแบบการเรียนภาษาบาลีที่เสริมสร้างความสุขในการเรียนรู้ของผู้เริ่มศึกษาภาษาบาลี

สมมติฐานการวิจัย

ค่าเฉลี่ยคะแนนระดับความสุขในการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่างหลังการทดลองใช้รูปแบบการเรียนภาษาบาลีที่เสริมสร้างความสุขในการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าสูงกว่าก่อนการทดลอง

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดรูปแบบการเรียนรู้ภาษาบาลีที่เสริมสร้างความสุขในการเรียนรู้ P.KLINIC Model

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มประชากร ได้แก่ ผู้ศึกษาภาษาบาลีตามหลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนาทของคณะสงฆ์ไทย ปีการศึกษา 2566 ที่กำลังศึกษาวิชาบาลีไวยากรณ์
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ศึกษาภาษาบาลีตามหลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีสนาทของคณะสงฆ์ไทย ปีการศึกษา 2566 ที่กำลังศึกษาวิชาบาลีไวยากรณ์ ซึ่งติดตามบทเรียนออนไลน์ผ่านเฟซบุ๊กเพจ บาลีคลินิก โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 20 คน ตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ 1) สนใจศึกษาตามรูปแบบการเรียนรู้ที่กำหนด 2) มีความพร้อมในด้านการเรียนออนไลน์ และ 3) สามารถเรียนรู้ตามรูปแบบจนจบหลักสูตร

เครื่องมือในการวิจัย

1. คู่มือการเรียนรู้สำหรับศึกษาตามรูปแบบการเรียนรู้ (P.KLINICS Model) ตามหลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนาทของคณะสงฆ์ไทย วิชาบาลีไวยากรณ์ 8 บทเรียน 1) สมัญญาภิธาน 2) สนธิ 3) นามและอักษยศัพท์ 4) อาชยาด 5) กิริยาภิธาน 6) นามภิธาน 7) สมาส และ 8) ตัทธิต
2. แบบวัดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาบทเรียน ก่อน-หลัง จำนวน 80 ข้อ เนื้อหาครอบคลุม 8 บทเรียน
3. แบบวัดความสุขในการเรียนรู้ ประกอบด้วยข้อมูล 3 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลปัจจุบันส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 แบบวัดความสุขในการเรียนรู้ตามลักษณะการเรียนรู้มีความสุขเป็นแบบประเมินก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้ (P.KLINICS Model) จำนวน 30 ข้อ แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ 1) ด้านคุณลักษณะผู้เรียน 2) ด้านการเรียนรู้ และ 3) ด้านสัมพันธภาพ ใช้แบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า คือ 5 เท่ากับมากที่สุด ถึง 1 เท่ากับ น้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 แบบบันทึกการสะท้อนผลการเรียนรู้มีความสุขของผู้เรียนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเป็นคำถามปลายเปิดสอบถามความรู้สึกก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ระหว่างการวิจัยเชิงเอกสาร และการวิจัยแบบกึ่งทดลอง มีการดำเนินการ 2 ระยะ ดังนี้

การดำเนินการวิจัยระยะที่ 1 การวิจัยเชิงเอกสาร เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการเรียนรู้ที่เสริมสร้างความสุข โดยบูรณาการหลักพุทธธรรมกับทางพุทธจิตวิทยาเพื่อนำไปสู่การพัฒนา รูปแบบการเรียนรู้ภาษาบาลีที่เสริมสร้างความสุขในการเรียนรู้ของผู้เริ่มศึกษาภาษาบาลี ซึ่งได้ข้อมูลจากเอกสาร 2 ชั้น ได้แก่ 1) เอกสารชั้นปฐมภูมิ ได้แก่ พระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา อนุฎีกา และปกรณ์วิเสส 2) เอกสารชั้นทุติยภูมิ ได้แก่ ผลงานวิจัย วิทยานิพนธ์ หนังสือ บทความทางวิชาการ และสื่อสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินการวิจัยระยะที่ 2 การวิจัยแบบกึ่งทดลอง เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปร โดยมีการจัดกระทำกับตัวแปรอิสระ ภายใต้เงื่อนไขที่ผู้วิจัยจัดขึ้น เพื่อตอบปัญหาและพิสูจน์สมมติฐานของการวิจัย มี 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูล แนวคิด ทฤษฎีจากเอกสาร ตำรา วารสารและงานวิจัยเป็นการศึกษา รวบรวมข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสุขในการเรียนรู้ รวมถึงสภาพปัญหาในการเรียน ภาษาบาลีตามหลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนาทของคณะสงฆ์ไทย เพื่อนำมาใช้ในการ สังเคราะห์รูปแบบการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ และสร้างเครื่องมือวิจัย โดยผู้วิจัยนำหลักการแนวคิดที่ สังเคราะห์ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาสร้างเครื่องมือวิจัยและพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ภาษาบาลีที่เสริมสร้างความสุขใน การเรียนรู้ของผู้เริ่มศึกษา (P.KLINICS Model) ประกอบด้วย 8 ขั้นตอน ดังนี้ 1) Preparation ขั้นเตรียมความ พร้อม เป็นการเตรียมจิตใจให้พร้อมก่อนศึกษา เคลียร์อารมณ์ ความวิตกกังวลต่างๆ บนพื้นฐานของ Preference มีฉันทะพอใจใฝ่รู้ในบทเรียน Awakening การตื่นรู้ด้วยการเจริญสติทำสมาธิ 5 นาที Lovingkindness ตั้งจิต เมตตาต่อตนเองและผู้อื่นก่อนเรียนรู้ และ Inspiring สร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ 2) Keyword scanning หาคำสำคัญในบทเรียนและทำความเข้าใจ 3) Learning by questioning model เรียนรู้จากแบบฝึกคำถาม คำตอบ 4) Information searching and processing ค้นคว้าและประมวลผลข้อมูล 5) Notes การจดบันทึก สารสำคัญด้วยลายมือตนเอง 6) Integration บูรณาการองค์ความรู้ที่เรียนมากับการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน 7) Coaching การฝึกพิเศษจากสื่อบนเฟซบุ๊ก และ 8) Summary สรุปบทเรียน/องค์ความรู้โดยแบ่งเป็น 2 ช่วง คือ 1) ช่วงเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-learning) ได้แก่ ขั้นที่ 1-5 เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนจัดเวลาเรียนรู้ด้วยตนเอง และ 2) ช่วงเรียนรู้กับครูผู้สอน ได้แก่ ขั้นที่ 6-8 เป็นกระบวนการเรียนรู้บนกลุ่มปิดของเฟซบุ๊กเพจบาลีคลินิก จากนั้นมี การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยและรูปแบบการเรียนรู้ รวมทั้งคู่มือการเรียนรู้สำหรับศึกษาตามรูปแบบการ เรียน (P.KLINICS Model) เมื่อปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ 5 รูป/คน เมื่อปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ จึงนำเครื่องมือวิจัยและรูปแบบการเรียนรู้ไปใช้

ขั้นตอนที่ 3 การนำรูปแบบการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น (P.KLINICS Model) ไปทดลองเพื่อประเมิน ประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ของรูปแบบการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยใช้แบบแผนการทดลอง ชนิดกลุ่มเดียว วัดผลก่อนและหลังการทดลอง (One group Pretest-Posttest Design) ในผู้ศึกษาภาษาบาลี วิชาบาลีไวยากรณ์ ตามหลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีสนาทของคณะสงฆ์ไทย ปีการศึกษา 2566 ที่ติดตาม บทเรียนออนไลน์ผ่านเฟซบุ๊กเพจบาลีคลินิก ใช้กลุ่มตัวอย่าง 20 คน โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ตามเกณฑ์ที่กำหนด ทำการทดสอบก่อนใช้รูปแบบการเรียนรู้ ทั้งด้านความรู้เดิม และด้านความสุขใน การเรียนรู้ แล้วนำรูปแบบการเรียนรู้ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อใช้เรียนรู้เป็นระยะเวลา 3 สัปดาห์ โดยปฏิบัติฝึก ทักษะด้วยตนเองตามขั้นตอน ขั้นที่ 1-5 วันละ 2 ชั่วโมง 8 วัน รวม 16 ชั่วโมง และเข้าเรียนในกลุ่มปิดเฟซบุ๊ก ตามที่ระบุในคู่มือ ขั้นที่ 6-8 วันละ 1 ชั่วโมง 30 นาที 8 วัน รวม 12 ชั่วโมง รวมเวลาทำกิจกรรม 28 ชั่วโมง

ขั้นตอนที่ 4 ทำการทดสอบหลังใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น (P.KLINICS Model) เพื่อประเมิน ผลสัมฤทธิ์ของรูปแบบการเรียนรู้ภาษาบาลีที่เสริมสร้างความสุขในการเรียนรู้ของผู้เริ่มศึกษา พิจารณาจาก ค่าเฉลี่ย คะแนนระดับความสุขในการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่างหลังการทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการใช้

P.KLINICS Model**Step 1-5: Self-Learning (120 min)****Step 1 P. Preparation (5 นาที)**

Preference มีนัยะ Awakening ตื่นรู้ Lovingkindness เมตตา Inspiring แรงบันดาลใจ

เตรียมความพร้อม ทำสมาธิ

เพื่อเตรียมจิตใจให้พร้อมก่อนเริ่มฝึกภาษาบาลีหรือธรรม ความวิตกกังวลต่างๆ บนพื้นฐานของ Preference มีนัยะพอใจในบุญที่เรียน Awakening การตื่นรู้ด้วยการเจริญสติทำสมาธิ Lovingkindness ตั้งจิตเมตตาต่อตนเองและผู้อื่นก่อนเรียนรู้ และ Inspiring สร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้

Step 2 K Keyword scanning (10 นาที)**หาคำสำคัญในบทเรียนและทำความเข้าใจ**

เพื่อกำหนดจุดหลักภาษาบาลีไวยากรณ์ที่สำคัญ ใช้ในการสอบบาลีสนามหลวง

Step 3 L Learning by questioning method (60 นาที)**เรียนรู้จากแบบฝึกคำถาม-คำตอบ**

เรียนรู้ฝึกทักษะด้วยปัญหาบาลีไวยากรณ์ ขึ้นประโยค ๑-๖ และ ป.๑.๓ เพื่อเตรียมความพร้อมในการสอบบาลีสนามหลวง

Step 4 I Information searching and processing (30 นาที)**ค้นคว้าและประมวลผลข้อมูล**

เพื่ออ่านทำความเข้าใจความหมายของบาลีไวยากรณ์ในหนังสือแบบเรียน หนังสือที่ใช้ประกอบการค้นคว้า:

1. แบบเรียนบาลีไวยากรณ์ พระวิเทศมณฑลพะเยาพิมพ์แจก กรมพระยาวชิรญาณวโรรส
2. หนังสืออธิบายบาลีไวยากรณ์ กรมการกองตำราพระยาธรรมศาสตร์
3. หนังสือแบบบาลีไวยากรณ์ (สำนักเรียนต่างๆ) หรือ คู่มือบาลีไวยากรณ์ที่ตนเอง

Step 5 N Notes (15 นาที)**จดบันทึกสาระสำคัญด้วยลายมือตนเอง**

เพื่อฝึกทักษะสรุปความในสมุดบันทึกส่วนที่จะช่วยให้เราสามารถจดจำหลักภาษาบาลีไวยากรณ์ได้แม่นยำขึ้น

Step 6-8: PaliClinic Facebook / Video clip (90 min)**Step 6 I Integration (10 นาที)****บูรณาการองค์ความรู้กับการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันบนเฟซบุ๊กเพจบาลีคลินิก**

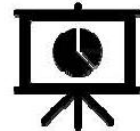
เพื่อทำความเข้าใจเพิ่มเติม เรียนรู้จากมุมมองครูผู้สอนผ่านการสนทนาในรูปแบบวีดีโอคลิปบนเฟซบุ๊ก

Step 7 C Coaching (50 นาที)**การฝึกพิเศษบนเฟซบุ๊กเพจบาลีคลินิก**

เพื่อทำความเข้าใจเพิ่มเติม เรียนรู้จากมุมมองครูผู้สอนผ่านการสนทนาในรูปแบบวีดีโอคลิปบนเฟซบุ๊ก

Step 8 S Summary (30 นาที)**สรุปบทเรียน/องค์ความรู้**

เพื่อจดบันทึกสรุปองค์ความรู้ที่ได้เรียนรู้ประจำวันในสมุดบันทึกส่วนตัวเป็นแผนภาพ

ภาพที่ 2 แสดงรูปแบบการเรียนภาษาบาลีที่เสริมสร้างความสุขในการเรียนรู้ P.KLINIC Model

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ กล่าวคือ ผลจากแบบวัดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาบทเรียน และแบบวัดความสุขในการเรียนรู้ของผู้เรียน ใช้สถิติเชิงพรรณนา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของรูปแบบการเรียนระหว่างก่อนกับหลังการทดลองของกลุ่มทดลองโดยใช้สถิติแบบนอนพาราเมตริก สถิติทดสอบวิลคอกซัน (Wilcoxon signed-rank test)
3. การวิเคราะห์ผลจากการสังเกตการณ์พฤติกรรมความสุข โดยใช้การเขียนพรรณนาในรูปความเรียง เพื่อสะท้อนผลการเรียนรู้อย่างมีความสุขของผู้เรียน ผ่านแบบบันทึกการสะท้อนผลการเรียนรู้อย่างมีความสุขของผู้เรียน (Reflective Journal) นำมาวิเคราะห์ผลความรู้สีก่อน-หลังเข้าร่วมกิจกรรม

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเรียนภาษาบาลีที่เสริมสร้างความสุขในการเรียนรู้ของผู้เริ่มศึกษาโดยบูรณาการหลักพุทธธรรม ได้แก่ บุพภาคแห่งการศึกษา 2 ศึกษา 3 ปัญญาวัชรธรรม 4 และอิทธิบาท 4 ร่วมกับทฤษฎีการเรียนรู้ พัฒนาขึ้นเป็นรูปแบบการเรียนภาษาบาลีที่เสริมสร้างความสุขในการเรียนรู้ (P.KLINICS Model) ประกอบด้วย 8 ขั้นตอน แบ่งการเรียนรู้เป็น 2 ส่วน คือ ขั้นที่ 1-5 เป็นการเรียนรู้ด้วยตนเองตามคู่มือการเรียนรู้ และ ขั้นที่ 6-8 เป็นการเรียนรู้ออนไลน์ live สด/Video clip ผ่านกลุ่มในเฟซบุ๊กเพจบาลีคลินิก ดังนี้

ขั้นที่ 1 Preparation ขั้นเตรียมความพร้อม เป็นการเตรียมจิตใจให้พร้อมก่อนเริ่มศึกษา/เคลียร์อารมณ์ ความวิตกกังวลต่างๆ บนพื้นฐานของ Preference มีฉันทะพอใจใฝ่รู้ในบทเรียน Awakening การตื่นรู้ด้วยการเจริญสติทำสมาธิ 5 นาที Lovingkindness ตั้งจิตเมตตาต่อตนเองและผู้อื่นก่อนเรียนรู้ และ Inspiring สร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้

ขั้นที่ 2 Keyword scanning หาคำสำคัญในบทเรียนและทำความเข้าใจ

ขั้นที่ 3 Learning by questioning model เรียนรู้จากแบบฝึกคำถามคำตอบ

ขั้นที่ 4 Information searching and processing ค้นคว้าและประมวลผลข้อมูล

ขั้นที่ 5 Notes การจดบันทึกสาระสำคัญด้วยลายมือตนเอง

ขั้นที่ 6 Integration บูรณาการองค์ความรู้ที่เรียนมากับการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ขั้นที่ 7 Coaching การฝึกพิเศษจากสื่อ video clip บนเฟซบุ๊ก

ขั้นที่ 8 Summary สรุปบทเรียน/องค์ความรู้

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า การใช้รูปแบบการเรียน P.KLINICS Model ส่งผลให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาบทเรียน และ มีความสุขในการเรียนเพิ่มขึ้น พิจารณาจากคะแนนสอบวัดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาบทเรียน และ คะแนนระดับความคิดเห็นจากแบบวัดความสุขในการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมถึงวิเคราะห์ผลจากการสังเกตการณ์พฤติกรรมความสุข โดยใช้แบบบันทึกการสะท้อนผลการเรียนรู้อย่างมีความสุขของผู้เรียน (Reflective Journal) โดยผลคะแนนสอบวัดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาบทเรียนวิชาบาลีไวยากรณ์ของผู้เข้าร่วมทุกคนเพิ่มขึ้นหลังทดลองใช้รูปแบบการเรียน โดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 10.55 คะแนน (เพิ่มขึ้น 13.19%) ผู้ที่มีระดับคะแนนสูงสุด 79 คะแนน มีจำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้เข้าร่วมวิจัย A1 A2 A5 A6 และ A20 ผู้ที่มีพัฒนาการสูงสุดหลังทดลองใช้รูปแบบการเรียน ได้แก่ ผู้เข้าร่วมวิจัย A9 มีผลคะแนนสอบก่อนทดลอง = 41 และ หลังทดลอง = 77 คะแนนเพิ่มขึ้น 36 คะแนน (เพิ่มขึ้น 45.00%)

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนแบบวัดความสุขในการเรียนรู้ จำแนกตามองค์ประกอบความสุขในการเรียนรู้ ทั้ง 3 ด้าน หลังการทดลองใช้รูปแบบการเรียน P.KLINICS Model สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และอยู่ในระดับมากที่สุด (คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.66 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.29) คะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 0.39 คะแนน เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยจำแนกตามองค์ประกอบความสุขในการเรียนรู้เปรียบเทียบ 3 ด้าน หลังการทดลองใช้รูปแบบการเรียน P.KLINICS Model พบว่า องค์ประกอบที่ 2 ด้านการเรียนรู้ มีระดับคะแนนเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 4.88 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.20) และมีค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการสูงสุดหลังทดลอง คะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 0.49 คะแนน

ผลจากแบบบันทึกการสะท้อนผลการเรียนรู้อย่างมีความสุขของผู้เรียน (Reflective Journal) นำมาวิเคราะห์ผลความรู้สึกก่อน-หลังเข้าร่วมกิจกรรม พบว่า ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม ผู้เรียนส่วนใหญ่ มีความพร้อมเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ สังเกตจากความรู้สึกของผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่บันทึก กล่าวคือ มีอารมณ์ที่น่ายินดีพอใจ ได้แก่ สุข (Joyful) สนใจ (Intrigued) มั่นใจ (Trusting) และ รัก/ชอบ (Loving) ตามทฤษฎีวงล้ออารมณ์ ของนักจิตวิทยา

และนักสันติวิธี Marshall Rosenberg อย่างไรก็ตาม สำหรับผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมบางส่วน มีอารมณ์ที่น่าพึงพอใจ ได้แก่ กลุ่มที่มีความกลัว (Afraid) ตามทฤษฎีวงล้อของอารมณ์ ซึ่งพบว่า เป็นผู้ที่เคยมีประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาบาลีในรูปแบบดั้งเดิมมาก่อนเข้าร่วมกิจกรรม อย่างไรก็ตาม หลังเข้าร่วมกิจกรรมตามรูปแบบการเรียนรู้ P.KLINICS Model พบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมด มีอารมณ์ที่น่าพึงพอใจ ได้แก่ ภูมิใจ (Proud) สุข (Joyful) สนใจ (Intrigued) มั่นใจ (Trusting) รัก/ชอบ (Loving) และ สันติ (Peaceful) ตามทฤษฎีวงล้อของอารมณ์ สำหรับผู้ที่เคยมีประสบการณ์เรียนรู้ภาษาบาลีที่เคยมีความรู้สึกในด้านลบ มีอารมณ์ไม่น่าพึงพอใจ ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมกลับมีความรู้สึกที่เปลี่ยนไปเป็นอารมณ์ที่น่าพึงพอใจ และ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีแนวโน้มที่จะส่งความรู้สึกที่ดีจากการเรียนรู้ แบ่งปันแนะนำรูปแบบการเรียนรู้ให้เพื่อนที่สนใจได้เรียนรู้ร่วมกันต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า รูปแบบการเรียนรู้ P.KLINICS Model มีการออกแบบโดยใช้หลักพุทธธรรมเพื่อนำมาบูรณาการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ ได้แก่ บุพภาคแห่งการศึกษา 2 สิกขา 3 อิทธิบาท 4 และปัญญาวุฒิธรรม 4 รวมถึงปรับกระบวนการเรียนรู้และระยะเวลาให้สามารถใช้เวลาที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการเรียนรู้ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนยุคปัจจุบันที่มีความสนใจในการเรียนแต่มีเวลาจำกัด แต่ละกิจกรรมนั้นจะมีวัตถุประสงค์ ระยะเวลา สื่อการเรียนรู้ และบทเรียนที่ชัดเจน โดยแบ่งการเรียนรู้เป็น 2 ส่วน ดังนี้ ขั้นที่ 1-5 เป็นการเรียนรู้ด้วยตนเองตามคู่มือการเรียนรู้ ซึ่งเน้นไปที่การลงมือปฏิบัติ ฝึกทักษะจริง เน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยใช้หลักธรรมเชิงพุทธสอดแทรกเข้าไปให้ทุกคนได้ตระหนักรู้ ตั้งแต่ก่อนเรียน ในชั้นเตรียมพร้อม มีฉันทะ ทำสมาธิ แผ่เมตตา เป็นต้น เพื่อเป็นการเตรียมจิตใจให้กลับมาปกติก่อนเริ่มเรียนรู้ ส่งผลให้ขณะเรียน ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เข้าใจตัวเองและเข้าใจผู้อื่น เมื่อพบปัญหาสามารถที่จะหาทางออกได้ เกิดความภาคภูมิใจ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ ลัดดา หวังราชิต (2557) ได้ทำวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่เสริมสร้างความสุขในการเรียนรู้ของผู้เรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนสาธิต สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา” โดยทำการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ที่เสริมสร้างความสุขในการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (PEACE) ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การเตรียมตัวเพื่อเปิดรับข้อมูล (Preparation: P) ผู้เรียนเตรียมตัวรับข้อมูลโดยขจัดความตึงเครียดที่ปิดกั้นจิตใจของผู้เรียนจากการเรียนรู้ โดยการทำสมาธิ (meditation) ขั้นที่ 2 การหาความรู้หรือข้อมูลตามแบบการเรียนรู้ ความถนัดและความสนใจของตน (Explosion: E) ผู้เรียนเรียนรู้เพื่อให้เกิดปัญญา โดยการบูรณาการเนื้อหาวิชาความรู้ ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์ไตร่ตรองโดยใช้ปัญญาที่ลุ่มลึก (Analysis: A) ผู้เรียนสร้างกระบวนการเรียนรู้ภาษาโดยการบูรณาการเนื้อหาวิชาความรู้ มุ่งพัฒนาการเรียนรู้ตามแนวพุทธิปัญญา ผู้เรียนจะต้องพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่ตื่นรู้และมีสติอยู่เสมอ ขั้นที่ 4 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ (Co-creation: C) ผู้เรียนสร้างสรรค์วิธีการต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดการพัฒนา ก่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ และมุ่งมั่นที่จะพัฒนา และขั้นที่ 5 การประเมินผลร่วมกันเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่พัฒนาผู้เรียนอย่างแท้จริง (Evaluation: E) ผู้เรียนประเมินผลกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนและครู ผู้เรียนสะท้อนตนเองในสิ่งที่ได้เรียนรู้ โดยการศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษควบคู่ไปกับการพัฒนาความสุขในการเรียนของผู้เรียน โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ PEACE พบว่า ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษรวมทุกทักษะของผู้เรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่าการเรียนอย่างมีความสุขส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนที่ดีขึ้น และสอดคล้องกับ “ทฤษฎีการเรียนรู้อย่างมีความสุข” ของกิตติยวดี บุญเชื้อ และคณะ (2540) มีแนวคิดสำคัญ 6 ประการ ได้แก่ 1) เด็กแต่ละคนได้รับการยอมรับจากเพื่อนและผู้สอน 2) ผู้สอนมีความเมตตา จริงใจ และอ่อนโยนต่อเด็กทุกคนโดยทั่วถึง 3) เด็กเกิดความรักและภูมิใจในตนเอง รู้จักปรับตัวได้ทุกที่ ทุกเวลา 4) เด็กแต่ละคนได้มีโอกาสเลือกเรียนได้ตามความถนัดและความสนใจ 5) บทเรียนสนุก แปลกใหม่ จูงใจให้ติดตามและเร้าให้อยากค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองในสิ่งที่

สนใจ และ 6) สิ่งที่เราเรียนรู้สามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ มาร์ต พัฒนา (2546) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความสุขในการเรียนรู้ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดสุพรรณบุรี” พบว่า ตัวแปรอิสระระดับผู้เรียน ได้แก่ ความภาคภูมิใจในตนเอง ความสามารถในการปรับตัว และเจตคติต่อครูผู้สอน ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความสุขในการเรียนรู้ได้ร้อยละ 37.90 และตัวแปรอิสระระดับผู้เรียนทุกตัวแปรดังกล่าว ส่งผลทางบวกต่อความสุขในการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งผลทางบวกต่อความสุขในการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และคุณลักษณะของครูผู้สอนส่งผลทางบวกต่อความสุขในการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ขั้นที่ 6-8 เป็นการเรียนรู้ออนไลน์ live สด/video clip กับครูผู้สอน โดยมุ่งเน้นการบูรณาการองค์ความรู้ที่เรียนมากับการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน รวมถึงแนะนำเทคนิคต่าง ๆ ให้ผู้เรียนเข้าใจภาพรวมที่สำคัญของบทเรียน และสามารถฝึกทักษะต่อยอดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง โดยครูผู้สอนใช้คำพูดที่เป็นกันเองในการถ่ายทอดความรู้ แนะนำและคอยสนับสนุนให้ผู้เรียนรู้สึกสบายใจ ส่งผลให้ผู้เรียนมีกำลังใจ มีฉันทะในการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ บพิตร อิศระ (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของการเรียนรู้ อย่างมีความสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในกรุงเทพมหานคร” โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลพบว่า การเรียนรู้ อย่างมีความสุขของนักเรียน ได้รับอิทธิพลทางตรงสูงสุด จากสิ่งที่เราเรียนรู้สามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน รองลงมา คือ คุณลักษณะภายในตนเอง การได้รับการยอมรับ คุณลักษณะของครูการจัดการเรียนการสอน และสอดคล้องกับงานวิจัยของสำราญ สิริภคมงคล (2556) ทำการวิจัยเรื่อง “การพัฒนามาตรวัดความสุขในการเรียนสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย” พบว่า คุณภาพในการสอนของครู เป็นองค์ประกอบด้านหนึ่งในมาตรวัดความสุขในการเรียนสำหรับผู้เรียน ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phelan ได้ทำการวิจัยเรื่อง “The relationship between student and teacher perceptions of the organization climate of their school” เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ของนักเรียนและครูที่มีต่อบรรยากาศในโรงเรียน ในเมืองบาร์เกน รัฐนิวเจอร์ซีย์ พบว่า การรับรู้สภาพบรรยากาศในโรงเรียนของครูและนักเรียนมีความสัมพันธ์กัน นอกจากนี้ยังพบว่า คุณลักษณะของครูที่ดูแลเอาใจใส่นักเรียน และมีลักษณะที่เป็นมิตร ส่งผลให้นักเรียนมีความรักในการเรียน และมีความสุขเมื่อมาโรงเรียน

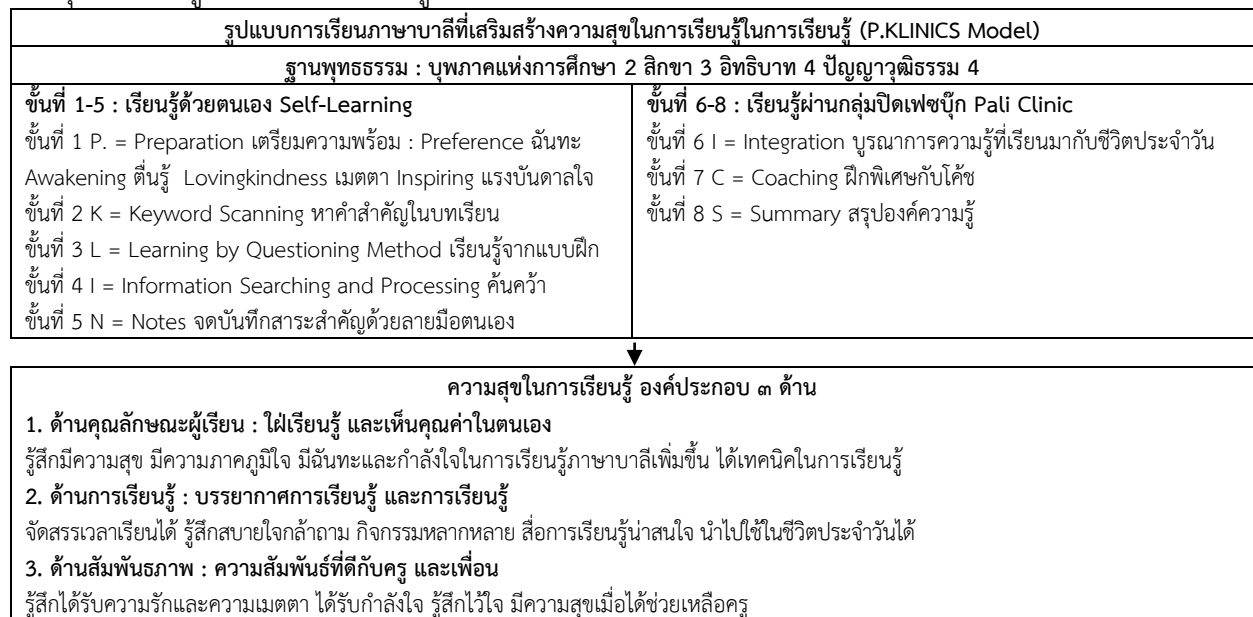
ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า รูปแบบการเรียน P.KLINICS Model โดยใช้การเรียนรู้ออนไลน์ผ่านกลุ่มในเฟซบุ๊กเพชบาลีคลินิก เพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียนในยุคปัจจุบันที่มีการใช้เวลาส่วนหนึ่งของชีวิตอยู่ในโลกออนไลน์ ส่งผลให้ผู้เรียนสะดวกในการเรียนรู้ เกิดความรู้สึกรักพอใจในการเรียนที่มีห้องเรียนออนไลน์สามารถจัดสรรเวลาเรียนได้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พนิดา ทรงรัมย์ และคณะ (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาระบบจัดการเรียนการสอนบนเฟซบุ๊ก” เพื่อให้ผู้เรียนและผู้สอนสามารถเรียนรู้และเผยแพร่ความรู้ได้ง่าย รวมถึงสามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างสะดวกและรวดเร็วผ่านเฟซบุ๊กซึ่งเป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มีผู้ใช้มากที่สุดในประเทศไทย ผลจากการศึกษา พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจในการใช้ระบบโดยรวมในระดับมาก และมีความพึงพอใจมากที่สุดในด้านการแจ้งเตือนข่าวสารที่เหมาะสมระหว่างผู้เรียนและผู้สอน เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงข้อมูลใดๆ ก็ตามผู้เรียนและผู้สอนสามารถรับรู้การเปลี่ยนแปลงนั้นผ่านเฟซบุ๊ก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัฐสภา แก่นแก้ว (2562) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “กลวิธีในการใช้งานเฟซบุ๊กเพื่อส่งเสริมการสอนในระดับปริญญาตรี” พบว่า เฟซบุ๊กสามารถช่วยจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น สามารถส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ได้ทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียนกลวิธีในการใช้คุณสมบัติต่างๆ ของเฟซบุ๊กเพื่อการสนับสนุนการสอน เช่น การเชิญผู้เรียนเข้ากลุ่มเฟซบุ๊กสำหรับการเรียนการสอนการแจกจ่ายไฟล์ข้อมูลเอกสาร การประกาศคะแนน เป็นต้น รวมถึงเทคนิคการใช้เฟซบุ๊กไลฟ์เพื่อการอธิบายและทำความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งอาจารย์มีอาชีพควรศึกษาเพื่อที่จะใช้เฟซบุ๊กในลักษณะที่เป็น "เครื่องมือ" ทางเทคโนโลยีการศึกษาที่สามารถส่งเสริมการ

สอนในระดับปริญญาตรีให้มีประสิทธิภาพดีขึ้นได้ต่อไป และยังสอดคล้องกับการวิจัยของ Bozanta and Mardikyan (2017) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “The Effects of Social Media Use on Collaborative Learning: A case of Turkey” ผลของการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อศึกษาผลการใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ร่วมกันของผู้เรียน ซึ่งพบว่า การใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการเรียนการสอนช่วยเพิ่มปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนกับผู้สอน และยังส่งผลโดยตรงในด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือของผู้เรียนอีกด้วย

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ผลจากการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้ใหม่จากการศึกษา คือ ได้รูปแบบการเรียนภาษาบาลีที่เสริมสร้างความสุขในการเรียนรู้ของผู้เริ่มศึกษา (P.KLINICS Model) โดยใช้หลักพุทธธรรมได้แก่ บุพภาคแห่งการศึกษา 2 สิกขา 3 อิทธิบาท 4 และ ปัญญาวัชรธรรม 4 เป็นฐานในการพัฒนารูปแบบ และเมื่อนำรูปแบบการเรียนที่พัฒนาขึ้นมาใช้ พบว่าสามารถช่วยเสริมสร้างความสุขในการเรียน องค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณลักษณะผู้เรียน ด้านการเรียนรู้ และ ด้านสัมพันธภาพ ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 รูปแบบการเรียนภาษาบาลี P.KLINICS Model ช่วยเสริมสร้างความสุขในการเรียน 3 ด้าน

ข้อเสนอแนะ

- 1) ควรมีการศึกษารูปแบบการเรียน ให้มีความเข้าใจในกระบวนการและขั้นตอนการเรียนรู้ให้ชัดเจน ตลอดจนแนวคิดทฤษฎีที่จำเป็นก่อนนำรูปแบบไปใช้ เพื่อให้สามารถใช้รูปแบบการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) ควรนำรูปแบบเรียนไปทดลองศึกษาวิจัยกับการเรียนการสอนบาลีตามหลักสูตรบาลีสนาทของคณะสงฆ์ไทยในรายวิชาอื่น เช่น วิชาแปลมคธเป็นไทย วิชาแปลไทยเป็นมคธ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมการศาสนา. (2541). *การพัฒนาแบบการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: การศาสนา.
- กองบาลีสนามหลวง. (2564). *กำหนดการสอบและสนามสอบบาลีสนามหลวง พ.ศ. 2564 ครั้งที่ 1*. กรุงเทพฯ: อาทร.
- กิตยวดี บุญเชื้อ. (2540). การเรียนรู้อย่างมีความสุข. *วารสารครุศาสตร์*, 26(1), 7-22.

- ไทยพีบีเอส ดิจิทัล มีเดีย. (1 กันยายน 2566). สรุปลงสถิติ Facebook ที่น่าสนใจ ช่วงครึ่งปีแรก 2023. สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน 2566, จาก <https://www.thaipbs.or.th/now/content/281>
- บพิตร อีสระ. (2550). การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของการเรียนรู้ที่มีความสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในกรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พนิดา ทรงรัมย์. (2561). การพัฒนาระบบจัดการเรียนการสอนบนเฟซบุ๊ก. วารสารวิชาการการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 5(2), 137-145.
- พระมหาธีรสุข ธมมสาโร. (2554). การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี: กรณีศึกษา สำนักเรียน วัดโมลีโลกยาราม เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสกล วิโรจนกิตติ. (2561). สมรรถนะของโครงการอบรมบาลีก่อนสอบคณะสงฆ์ ภาค 7. วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา, 9(2), 30.
- มารุต พัฒนา. (2546). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความสุขในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดสุพรรณบุรี (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มหาเถรสมาคม. (2563). มติมหาเถรสมาคม เรื่อง รายงานสถิติผลการสอบประโยคบาลีสนามหลวง ปี พ.ศ.2563 (มติที่ 439/2563).
- รัฐสภา แก่นแก้ว. (2562). กลวิธีในการใช้งานเฟซบุ๊กเพื่อส่งเสริมการสอนในระดับปริญญาตรี. การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติมหาวิทยาลัยศรีปทุม ครั้งที่ 14 ประจำปี 2562, 157-171.
- ลัดดา หวังภักชิต. (2557). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่เสริมสร้างความสุขในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาโรงเรียนสาธิต สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (ดุชนิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำราญ สิริภคมงคล. (2556). การพัฒนามาตรวัดความสุขในการเรียนสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย. วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต, 9(2), 51-66.
- อาฟีฟ ลาเต๊ะ. (2561). การใช้เฟซบุ๊กเพื่อการเรียนการสอน: การสังเคราะห์งานวิจัยในบริบทสังคมไทย. วารสาร Veridian E Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 11(1), 2579-2590.
- Bozanta, A. & Mardikyan, S. (2017). The Effects of Social Media Use on Collaborative Learning: A case of Turkey. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 18(1), 96-110.
- Christina Newberry. (2021, January 11). 47 Facebook Stats That Matter to Marketers in 2021. Retrieved 2021, March 31, from <https://blog.hootsuite.com/facebook-statistics/>
- Gafni, R. and Deri, M. (2012). Costs and Benefits of Facebook for Undergraduate Students. *Interdisciplinary Journal of Information, Knowledge, and Management*, 7(1), 45-61.
- Phelan, R.J. (1998). The relationship between student and teacher perceptions of the organization climate of their school. Dissertation Abstracts, ETD Collection for Fordham University. AAI9839516. Retrieved 2021, March 31, from <https://research.library.fordham.edu/dissertations/AAI9839516>